

รายงานการศึกษาด้านป่าชุมชน

เรื่อง

บทบาทขององค์กรท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วม
ในการบริหารจัดการป่าชุมชนเขาแหลม

The Participatory Roles of Local Organizations in Khao Leam
Community Forest Management

โดย

นายวรากร เกษมพันธ์กุล

สำนักงานป่าไม้จังหวัดชัยนาท
ประจำปีงบประมาณ 2545

บทคัดย่อ

การศึกษาบทบาทขององค์กรท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชนเขาแหลม ซึ่งทำการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์สมาชิกองค์กรท้องถิ่นต่าง ๆ บริเวณรอบป่าชุมชนเขาแหลม ได้แก่ สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลไร่พัฒนา และ ตำบลอุตะเกา ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านเขาแหลม บ้านหัวถนน ตำบลไร่พัฒนา บ้านหนองกระทุ่ม ตำบลอุตะเกา ตลอดจนครู อาจารย์ ในพื้นที่ และสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนเขาแหลม เพื่อศึกษาสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ของสมาชิกองค์กรท้องถิ่น และความสัมพันธปัจจัยต่าง ๆ ต่อการมีส่วนร่วมในทางบริหารจัดการป่าชุมชนเขาแหลม แล้วนำมาวิเคราะห์ผลการศึกษาในเชิงพรรณนา และเชิงสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกองค์กรท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีขนาดครอบครัวประมาณ 3 - 4 คน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก รองลงมา คือ รับราชการ และรับจ้าง มีระดับการศึกษาที่ดี คือโดยเฉลี่ยจบชั้นมัธยมปีที่ 3 โดยส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่น และมีที่ดินในครอบครองเป็นของตนเอง มีรายได้เฉลี่ยต่อปีประมาณ 101,782 บาท แต่ยังไม่เพียงพอ เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ยังอยู่ในสถานะที่มีหนี้สิน ส่วนในด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับป่าชุมชน ปรากฏว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจ ในเกณฑ์ดีและมีความสนใจงานด้านป่าไม้ และจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ต่อการมีส่วนร่วมบริหารจัดการป่าชุมชน พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว ปัจจัยทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อบทบาทในการบริหารจัดการป่าชุมชน ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ คือ ทางด้านความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมป่าชุมชน ได้แก่ การพบปะเจ้าหน้าที่ของรัฐ การเข้ารับการฝึกอบรมด้านป่าไม้ และการเข้าร่วมกิจกรรมร่วมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมป่าชุมชน

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า การได้รับทราบข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์จากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างต่อเนื่องทำให้สมาชิกองค์กรท้องถิ่นเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ และมีการรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมป่าชุมชนมากขึ้น ดังนั้นแนวทางการดำเนินงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้จำเป็นต้องใช้นโยบายเชิงรุกเพื่อเข้าถึงกลุ่มองค์กรท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ และจัดฝึกอบรมด้านป่าไม้ ตลอดจนมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับป่าชุมชน เพื่อทำให้งานพัฒนาป่าชุมชนสามารถประสบผลสำเร็จได้ต่อไป